ГРАД СКОПЈЕ

ПРЕДЛАГАЧ: Градоначалник на Град Скопје

ИЗГОТВУВАЧ: Сектор за образование

ПРЕТСТАВНИК: Секретар на Град Скопје

ПОВЕРЕНИК: Претставник од Сектор за образование

П Р Е Д Л О Г - П Р О Г Р А М А
за активностите на Град Скопје од областа на средното образование во 2025 година

Скопје, Декември / 2024 година

ПРЕДЛОГ

Врз основа на Член 36 од Законот за локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ број 5/02 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 202/24), Советот на Град Скопје на _____седница, одржана на ___.12.2024 година, донесе:

П Р О Г Р А М А

за активностите на Град Скопје од областа на средното образование во 2025 година

ВОВЕД НА ПРОГРАМАТА

Процесот на едукација на човекот претставува стекнување знаења, вештини и способности за совладување на потребите (образовна компонента) и стекнување животни и работни искуства, формирање ставови, развивање критички однос кон работата, доброто, вредностите на светот околу него (воспитна компонента). Современиот пристап укажува дека на образованието треба да се гледа како на инвестирање и процес што треба константно да се надградува. Поголемото инвестирање и подигнувањето на нивото на инвестирање се битен фактор во развојот на образованието.

I . ЦЕЛ НА ПРОГРАМАТА

Главна цел на Програмата за активностите во областа на средното образование за 2025 година е да предложи проекти, мерки, активности и задачи, за наставни и воннаставни активности, со која ќе бидат опфатени ученици од средните училишта на Град Скопје. Еден од клучните предизвици на оваа Програма ќе биде подобрувањето на квалитетот на воспитно-образовниот процес на младите во рамките на законските можности, како и воспоставување европски принципи за образовен процес што треба дополнително да го стимулира развојот на средното образование. Истовремено оваа Програма има за цел да воведе родово сензитивен пристап при спроведувањето на сите проекти, мерки, активности и задачи. За оваа цел Град Скопје става акцент на следниве приоритетни цели:

1. ***Модернизирање на условите за работа во средните училишта на Град Скопје и обезбедување услови за непречено извршување на училишните и вонучилишните активности на учениците***

2. ***Креирање услови за развој на интегрирано и инклузивно средно образование, базирано на демократски принципи.***

II. ПРЕДМЕТ НА ПРОГРАМАТА

Со Програмата се дефинираат конкретните проекти, мерки и активности кои ќе се преземат за остварување на утврдените цели во областа на образованието во текот на 2025 година. Во неа се опишани начините за остварување на приоритетните цели, потребата од нивно реализирање и потребните финансиски средства.

III. ПРИОРИТЕТИ НА ПРОГРАМАТА ЗА АКТИВНОСТИТЕ НА ГРАД СКОПЈЕ ОД ОБЛАСТА НА СРЕДНОТО ОБРАЗОВАНИЕ ВО 2025 ГОДИНА

1. *За модернизирање на условите за работа во средните училишта на Град Скопје и обезбедување услови за непречено извршување на училишните и вонучилишните активности на учениците ќе бидат преземени следниве проекти, мерки и активности*:

1.1. Обезбедување бесплатен ученички превоз за сите ученици од средните училишта на Град Скопје во текот на целата учебна година.

Со почетокот на 2025 година учениците од средните училишта на Град Скопје ќе имаат можност да користат бесплатен превоз и за време на зимскиот и летниот распуст и на овој начин непречено да ги извршуваат своите училишни обврски за посетување на феријална практика и практикантска обука – учење преку работа кај работодавач, во институции и компании со кои училиштето има склучено Меморандум за соработка, како и да учествуваат во воннаставните активности. На овој начин со бесплатниот ученички превоз ќе биде опфатен секој ученик запишан во средните училишта на Град Скопје во текот на целата учебна година. Ваквите мерки треба да придонесат кон поголема мобилност на младите и редовност во исполнување на нивните училишни обврски, а од друга страна значат дополнително олеснување на товарот врз семејните буџети на сите ученици. Во насока на исполнување на оваа задача Град Скопје ќе ги преземе следните активности:

- **Креирање одделни бази на податоци за учениците запишани во средните училишта на Град Скопје;**
- **Изготвување упатства за евиденција на учениците коишто раководствата на училиштата ќе ги користат при обезбедувањето билети на учениците корисници на градски и меѓуградски превоз;**
- **Склучување Договор за вршење превоз на ученици со Јавното сообраќајно претпријатие – Скопје и обезбедување месечни трансфери на средства до училиштата за трошоците за меѓуградскиот превоз.**

За непречено користење на бесплатниот ученички превоз од страна на сите ученици, освен средствата кои се дел од трансферите од централната власт, во Буџетот на Град Скопје за 2025 година, во Н2 програма за средно образование, ставка 425, обезбедени се 110.000.000 денари.

1.2. Модернизирање на инфраструктурата на средните училишта

Во фокусот на оваа мерка ќе бидат инфраструктурни зафати со кои ќе се модернизираат физичките услови за работа во училиштата, ќе се подобри енергетската ефикасност на училишните објекти и ќе се унапредат безбедносните аспекти и комфорот на училишниот простор. Се планира реализација на: помали реконструкции на училишни згради, фасади, покриви, електрични инсталации, фискултурни сали, спортски игралишта и слични активности коишто придонесуваат во создавањето на енергетско-ефикасни училишта и унапредување на нивната функционалност. Оваа активност ќе се спроведува во согласност со одредбите од Законот за јавните набавки како и во договор со институциите чиј основач е Град Скопје. Со средствата од блок-дотацијата за средното образование

и во соработка со бизнис заедницата, меѓународни фондации и домашни организации ќе се преземат и дополнителни мерки за модернизација на физичките услови за работа во училиштата.

1.3. Управување со функционални училишни буџети осетливи за современите и променливи барања.

Во рамките на активностите за управување со училишните буџети во текот на 2025 година ќе биде применета методологија за распределба на средствата од блок дотацијата наменета за средното образование. По покривање на трошоците за тековно-оперативните расходи на училиштата средствата ќе се насочат набавка на современи наставно - образовни средства и помагала, училишни материјали, униформи и обувки за вработените (наставниците) и учениците. Оваа активност ќе се спроведува во согласност со одредбите од Законот за јавните набавки, како и во договор со институциите чиј основач е Град Скопје. Со средствата од блок -дотацијата за средното образование и во соработка со бизнис заедницата, меѓународни фондации и домашни организации ќе се преземат и дополнителни мерки за модернизација на наставниот процес и работниот амбиент на училиштата.

2. ***За креирање услови за развој на интегрирано и инклузивно средно образование, базирано на демократски принципи ќе бидат преземени низа проекти, мерки и активности во рамки на воннаставните активности на училиштата.***

Имено, Град Скопје креирајќи сопствена програма за воннаставнни активности, ќе понуди платформа, тематски профилирана, за да ги унапреди можностите за развој на потенцијалите на секој ученик во безбедна и демократска атмосфера. Крајната цел е да се овозможи на сите учениците, додека учат и се стекнуваат со академски знаења да развиваат вештини, компетенции и вредности кои ќе ги подготват за живот во мултикултурна и инклузивна заедница како што е градот Скопје. Во таа насока учениците ќе бидат приоритетно насочени кон проекти активности кои промовираат солидарност, емпатија, поврзување, одговорност кон другиот што секако придонесува во развивање на инклузивни, мирољубиви и праведни заедници. При реализација на сите планирани проекти, презентации, натпреварувања и истражувања ќе се промовира партиципативниот пристап на учество на сите вклучени субјекти, а во согласност со нивните лични потреби, можности и визии за промени.

Ќе бидат имплементирани следниве проектни активности:

1. *Унапредување на дигиталната писменост на сите членови на училишните заедници* - Град Скопје фокусирано ќе ги следи потребите на училиштата и во таа насока ќе оствари соработка со разни експертски организации и поединци кои можат да пружат стручна поддршка на училиштата за подобрување на дигиталните вештини и знаења на наставниците и учениците.

2. *Психосоцијална помош на членовите на училишната заедница за справување со врсничкото и сајбер-насилство.* Ќе биде обезбедена

стручна поддршка за унапредување на механизми и протоколи за справување со насилство со постапки за навремено и осетливо реагирање на врсничкото и сајбер-насилство. Овие активности треба да обезбедат континуитет на политиките на Градот за активно справување со безбедносните проблеми, кои добиваат различна појавност и бараат различни одговори и стратегии за нивно надминување. Крајната цел е создавање на безбедни училишни средини како основен предуслов за учење и развој на учениците.

3. *Унапредување на животната средина* преку подигање на свеста на средношколците за личната одговорност во одржувањето на чистата и здрава животна околина. Преку соработка со разни експертски организации и поединци ќе се реализираат вонучилишни активности коишто се однесуваат на зголемување на зелените површини, рециклирање и зголемување на јавната еко свест за потребата од активно вклучување во заштита на животната средина.

4. *Истражувања и промоција на родовата равноправност, ученичките права, слободи и развој на креативноста* - вклучување на средношколците во истражувања водени од стручни лица со цел нивно правилно сензибилизирање за состојбите во однос на правата на учениците во образовниот систем, нивните слободи, родовата еднаквост, толеранција и недискриминација и други важни теми кои се помалку опфатени со редовните наставни програми.

5. Организирање манифестации на кои ќе се презентираат училишните постигнувања, ќе се промовираат најдобрите ученици и наставници и ќе се претстави воспитно-образовната дејност пред поширокаата јавност.

За реализација на проектите и активностите на горепосочените теми под точките 1, 2, 3, 4 и 5 обезбедени се средства во Буџетот на Град Скопје во Н2 Програмата, ставка 425, во висина од 1.500.000 денари и истите ќе бидат реализирани во соработка со невладини здруженија, фондации, експертски организации и правни лица кои ќе бидат ангажирани врз основа на постапка за јавен повик.

2.1. *Почитување на различностите и унапредување на инклузивноста во образовниот процес* имаат централно значење за постигнување на квалитетно образование за сите ученици, вклучувајќи ги и оние со попреченост, како и за развивање инклузивни, мирољубиви и праведни заедници. Оттука определбата на Град Скопје е со финансиска и логистичка поддршка да поддржи разни иницијативи кои го гарантираат правото на детето за образование врз основа на еднакви можности. Во таа насока е планирана реализацијата на проектите:

2.1.1. *„Општинско-корисна работа“* има за цел да овозможи социјално вклучување на невработени лица преку нивно ангажирање како образовни и лични асистенти на ученици со посебни образовни потреби кои следат настава во средните училишта на Град Скопје. Овие лица ќе бидат ангажирани на определено скратено работно време од страна на Град Скопје и низ процесот на помагање на учениците тие ќе се стекнат со одредени вештини и конкурентност за

вклучување на пазарот на трудот. За потребите на проектот Град Скопје склучува Договор со Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија и УНДП, како и договор со лицата кои работно се ангажирани од страна на Град Скопје. За ангажираните лица ќе се обезбеди паричен надоместок во износ од 18.000 денари (нето износ по лице), средства обезбедени од Буџетот на Град Скопје и од Буџетот на АВРСМ за оваа програма, кои УНДП ги трансферира до Град Скопје. Бруто износот ќе изнесува 20.988,00 денари во кој е вклучен и персонален данок на доход и осигурување во случај на несреќа при работа и професионално заболување.

На овој начин се зголемува можноста да бидат ангажирани поголем број на образовни и лични асистенти и генерално се унапредува квалитетот на поддршката на учениците со посебни образовни потреби и физичка попреченост.

За спроведување на оваа потпрограмска активност предвидени се 7.000.000 денари во Н2, програмата за средно образование, ставка 425.

2.1.2. „*Стипендирање на средношколци со попреченост од средните училишта на Град Скопје“* е проект за подигање на квалитетот на образованието на оваа категорија на ученици. Учениците со попреченост од средните училишта на Град Скопје ќе бидат стипендирани врз основа на условите и критериумите утврдени со Правилникот за доделување на стипендии на средношколци со попреченост-ученици во средните училишта на Град Скопје

2.2. *„Унапредување на интеркултурализмот: Зборувам на јазикот на мојот другар и реализација на заеднички часови“* е проект во рамки на кој во средните училишта на Град Скопје ќе се организираат бесплатни курсеви за изучување на јазикот на својот другар, наменети за заинтересирани ученици и наставници, а ќе се реализираат и заеднички часови во рамки на редовната настава на ученици кои наставата ја следат на различен наставен јазик. За потребите на курсевите по македонски, албански и турски јазик ќе бидат ангажирани наставници (филолози) од средните училишта кои ќе бидат задолжени да изготват програми за курсевите, да утврдат динамика за одржување на часовите, како и да го координираат целиот процес на ниво на училиште (информирање на учениците и наставниците, формирање групи, утврдување место и време на одржување на часовите, потребна литература и сл.). Курсевите ќе се организираат во училница или online, односно од далечина. Град Скопје со цел унапредување на меѓуетничката интеграција во училиштата логистички и финансиски ќе ја поддржи реализацијата на заеднички часови по одредени наставни предмети во рамки на редовната настава на ученици кои наставата ја следат на различен наставен јазик.

2.3. „*Награда за најдобрите“* е проект во чии рамки ќе се обезбедат награди за учениците-првенци на генерација, за најуспешните наставници и стручни соработници, за ученици кои освоиле прво место на значајни национални и меѓународни натпревари и олимпијади во знаење, како и за победниците на регионалните натпревари (скопски регион) во различни наставни дисциплини, како и за нивните ментори. Средните училишта на Град Скопје, по донесена одлука на Наставнички совет, ќе достават податоци за првенците на генерација до Секторот за образование, како и податоци за најуспешниот наставник и најуспешниот стручен соработник во тековната учебна година. Директорите на средните училишта ќе достават информација, со соодветен доказ, за ученици кои освоиле

прво место на значајни национални и интернационални натпревари и олимпијади во знаење, додека пак акредитираните здруженија за спроведување на натпревари ќе доставаат податоци за победниците на регионалниот натпревар во Скопски регион, како и податоци за нивните ментори. Целта е да се афирмираат учениците и нивните знаења пред поширокатa јавност и да се реафирмира знаењето и училишниот успех како врвна вредност која го потврдува и ги стимулира развојот на младиот човек.

За спроведување на потпрограмските активности под број 2.1.2, 2.2 и 2.3 предвидени се 3.000.000 денари во Н2 програмата за средно образование, ставка 464, и истите ке се реализираат како директни трансфери на училиштата, за наградените и вклучени наставници и ученици и за добитниците на стипендиите.

2.4. Град Скопје ќе обезбеди помош на училиштата во реализацијата на активности за меѓуетничката интеграција, поддршка на надарени и талентирани средношколци и унапредување на меѓународната соработка на училиштата.

2.4.1. *„Поддршка на училиштата за реализација на активности за меѓуетничка интеграција и граѓанска вклученост“* е проект кој има за цел стимулирање на училишните заедници да градат и развиваат позитивни интеракции помеѓу учениците и наставниците од различни етнички заедници, како на ниво на самите училишта, така и во соработка со партнер училишта. Во рамки на овој проект ќе се поддржат активности кои ќе ги реализираат средните училишта, а кои се предвидени со Стратегијата и Акцискиот план за унапредување на меѓуетничката интеграција во образованието и граѓанската вклученост. Град Скопје, меѓу другото, приоритет ќе даде на следниве училишни МИО активности:

- планирање и реализација на заеднички наставни часови во редовна настава.
- организирање младинска отворена дебата на ниво на средни училишта на Град Скопје
- презентација на најдобрите практики за МИО
- денови на интеркултура (ликовни колонии, изложба на фотографии, музички настани, поетски читања, хуманитарни акции, спортски турнири, креативни работилници)
- покренување на младински иницијативи од страна на училишната заедница
- мултикултурни и интеркултурни работилници, работилници за демократска партиципација, човекови права, права на детето, мировно образование.

2.4.2. *„Поддршка на надарени и талентирани средношколци“* е проект за поддршка на талентирани и успешни ученици од средните училишта во нашиот град кои учествуваат во значајни меѓународни и домашни научни и спортски натпревари, олимпијади и манифестации. Со овој проект ќе се демонстрира конкретна грижа и помош на патот на успехот на учениците кои остваруваат вонредни резултати во процесот на нивното образување и творење и ќе се охрабрат сите останати да ја изразат оргиналноста и уникатноста на нивната личност. Истовремено ќе се обезбеди помош на училиштата кои ќе иницираат организација на натпревари на знаења и ќе ги промовираат оргиналните постигнувања на учениците и наставниците.

2.4.3. *„Унапредување на активности за меѓународна соработка“* со оваа потпрограмска активност се опфатени проекти, иницијативи и манифестации од областа на меѓународната соработка на училиштата и тоа во делот на:

- интензивирање на соработката меѓу училиштата од збратимените градови.
- поврзување на учениците и училиштата од градот Скопје со ученици, училишта и институции од други земји, како и во мрежи на меѓународни организации преку организирање и учество во натпревари, конкурси, манифестации кои имаат меѓународен карактер.
- воспоставување соработка со домашни и странски експерти и организации на полето на унапредување на дигиталната писменост на учениците и наставниците.

За остварување на овие цели Град Скопје ќе обезбеди:

- Логистичка и финансиска поддршка на училиштата за развивање на меѓународната соработка за активности од стручен и научен карактер со соодветни училишта, организации и фондации од регионот и пошироко, особено со земјите членки на Европската Унија.
- Поддршка (финансиска и логистичка) за организирање и реализирање на размена на ученици од скопските средни училишта со ученици од збратимените градови
- Иницирање и воспоставување соработка со домашни и странски експерти и организации на полето на промоција и подигање на свеста за важноста на дигиталната писменост меѓу учениците и наставниците. Спроведување конкретни активности за подигање на дигиталните компетенции на учениците и наставниците преку овозможување на нивна сертификација.

Во активностите за меѓународна соработка ќе бидат вклучени стручните служби на Град Скопје, претставници на невладиниот сектор и на релевантните владини институции, како и ученици, наставници, стручни соработници и директори од средните училишта на Град Скопје**.**

За спроведување на потпрограмските активности под број 2.4.1, 2.4.2 и 2.4.3 предвидени се 1.000.000 денари во Н2 програмата, ставка 426 и истите ке се реализираат како директни трансфери до училишта, а врз основа на доставена документација од училиштата до Секторот за образование.

Вкупниот износ на средства планиран во Буџетот на Град Скопје за 2025 година за реализација на активности од областа на средното образование изнесува 122.500.000 денари.

IV. ИЗВРШИТЕЛ НА ПРОГРАМАТА

Градоначалникот на Град Скопје се грижи и го обезбедува спроведувањето на оваа Програма преку Секторот за образование, во согласност со одредбите од Законот за јавни набавки, како и договор со институциите чиј основач е Град Скопје.

V. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Оваа програма влегува во сила од денот на објавувањето во „Службен гласник на Град Скопје”.

Број _____
_____2024 година
С к о п ј е

С О В Е Т Н А Г Р А Д С К О П Ј Е
ПРЕТСЕДАТЕЛ,
Трајко Славески

О б р а з л о ж е н и е

Со Член 36 од Законот за локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ број 5/02 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 202/24), утврдена е надлежност на Советот на Град Скопје.

Програмата за активностите на Град Скопје во областа на средното образование во 2025 година има за цел *да* овозможи подобрување на квалитетот на воспитно-образовниот и социјалниот процес, преку пренесување и размена на знаење, организација на наставни и воннаставни активности, истражувања и искуство. Исто така, оваа Програма има за цел да воспостави рамнотежа во насока на почитување на различностите на учениците во средните училишта по различни основи, како и да го олесни и поттикне процесот на взаемната соработка, толеранција и соживот во средните училишта кои се во надлежност на Град Скопје.

Дел од проектите опишани во оваа програма претставуваат продолжение на иницијативи и активности започнати во текот на изминатите години, кои се неопходни за успешна организација и реализација на работата на средните училишта.

Во 2025 година активностите продолжуваат во насока на зајакнување на улогата на Град Скопје во средношколскиот образовен систем, промоција на родовата рамноправност во училиштата и целосно исполнување на превземените надлежности во сферата на средното образование.

Причина за донесување на Програмата е да се помогне во развојот на образовниот процес, со кој треба да се подобри квалитетот на наставата чија цел е да создаде активни, креативни, одговорни граѓани кои ќе можат значајно да придонесат за развој на општеството во целина.

Финансиските средства за реализација на активностите утврдени во оваа Програма се предвидени во Буџетот на Град Скопје за 2025 година во вкупен износ од 122.500.000 денари.

Врз основа на горенаведеното се предлага Советот на Град Скопје да ја донесе предложената Програма за активностите на Град Скопје од областа на средното образование за 2025 година.